

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРШОЇ ОФІЦІЙНОЇ ЗУСТРІЧІ ЛІДЕРІВ США ТА КНР

В. В. Орлик, к. і. н., головний консультант відділу зовнішньої політики центру зовнішньополітичних досліджень НІСД

Зустріч президента США Джо Байдена і голови КНР Сі Цзіньпіня продемонструвала, що одночасно із динамічним зростанням конкуренції, зберігаються сфери для потенційної співпраці між двома державами. Китай володіє потужними дипломатичними та економічними важелями впливу щодо стримування КНДР у програмі розроблення балістичних ракет, а також спонукання Ірану до виконання Спільного всеосяжного плану дій¹. Водночас чітко окреслена китайською стороною червона лінія стосовно Тайваню визначає вузький простір для досягнення компромісів з цього питання та ризику для безпеки в Індо-Тихоокеанському регіоні загалом.

Основним результатом зустрічі стало **визнання необхідності вироблення правил конкуренції** двох наддержав, розроблення захисних механізмів і шляхів комунікації для уникнення небезпечної ескалації, яка через значний потенціал сторін матиме глобальні наслідки.

15 листопада ц.р. відбулася перша офіційна зустріч президента США Джо Байдена і голови КНР Сі Цзіньпіня у форматі відеоконференції. Фактичний порядок денний зустрічі не розголошувався, обидві сторони обмежувалися загальними формулюваннями щодо необхідності оновлення діалогу на вищому рівні.

Так, у пресслужбі Білого дому зауважили, що йтиметься не про пошук рішень чи обговорення конкретних результатів, а про **встановлення умов конкуренції між США та КНР** й можливості для спільної діяльності держав у сферах збігу їхніх інтересів. Міністр закордонних справ КНР Ван І під час телефонної розмови з державним секретарем США Ентоні Блінкеном висловив сподівання, що спілкування лідерів «поверне двосторонні відносини на шлях здорового та стабільного розвитку».

Ці заяви свідчать про прагнення сторін **знижити рівень очікувань від результатів зустрічі**, не надавати їй значення поворотного моменту, зважаючи на

¹Угода, підписана у Відні 14 липня 2015 р. між Іраном, групою 5+1 (п'ятьма постійними членами Ради Безпеки ООН) та ЄС щодо ядерної програми Ірану.

високий рівень напруженості.

Крім глобальних питань, для яких конструктивний діалог двох наддержав має вирішальне значення (боротьба з пандемією COVID-19, кліматична криза, ядерне нерозповсюдження), двосторонній порядок денний передбачає розгляд кількох серйозних проблем, вирішення яких визначатиме подальший розвиток діалогу:

- у сфері економічних відносин: митні тарифи, збої в ланцюгах постачання критично важливих товарів, валютне врегулювання; нагальна необхідність відновлення переговорів щодо чинної торговельної угоди;
- зростання напруженості довкола Тайваню та безпекова ситуація в Індо-Тихоокеанському регіоні.

Зустріч лідерів США і КНР відбувалася в закритому режимі. Після завершення було представлено офіційні позиції сторін.

Американська сторона підготувала спеціальну заяву Білого дому² та провела брифінг для преси³, на якому було озвучено такі результати зустрічі:

- президент Дж. Байден висловив занепокоєння з приводу дій КНР у Сінцзяні, Тибеті й Гонконгу, а також з приводу дотримання прав людини загалом;
- обговорено важливість вільного та відкритого Індо-Тихоокеанського регіону та наголошено на незмінній підтримці Вашингтону виконувати свої зобов'язання в цій географічній області;
- президент США заявив про необхідність захищати американських робітників і промисловість від **«несправедливої торговельної та економічної практики КНР»** та закликав КНР виконувати умови чинної торговельної угоди;
- відбувся обмін думками щодо ключових регіональних проблем, включно із КНДР, Афганістаном та Іраном щодо реалізації Спільного всеосяжного плану дій, який стосується іранської ядерної програми;
- мала місце широка дискусія щодо Тайваню, під час якої з боку США було **підтверджено дотримання політики «одного Китаю»** та принципів, на яких вона ґрунтується. Одночасно США заявили про зацікавленість у відсутності односторонніх кроків, які би змінили статус-кво між островом та материком. Американська сторона не створюватиме блока для протистояння КНР і не має наміру вступати в конфлікт.

Китайська сторона подала свою позицію за підсумками зустрічі в повідомленні МЗС КНР⁴:

- базовими принципами двосторонніх відносин Китаю і США мають стати **мирне співіснування, взаємна повага і обопільна вигода**. Обидві сторони зобов'язані чітко дотримуватися лінії неконфронтації, зважати на обопільні ключові інтереси, поважати право на розвиток партнера й контролювати наявні суперечності;

² <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/11/16/readout-of-president-bidens-virtual-meeting-with-president-xi-jinping-of-the-peoples-republic-of-china/>

³ <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/11/15/background-press-call-by-senior-administration-officials-on-president-bidens-virtual-meeting-with-president-xi-of-the-peoples-republic-of-china/>

⁴ https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1919223.shtml

- США мають припинити політизувати економіку й зупинити практику **«зловживання концепцією національної безпеки»** для тиску на китайські підприємства;
- США мають виявляти обережність у питаннях, що стосуються суверенітету та безпеки Китаю. Нове загострення в Тайванській протоці пов'язане зі спробами тайванської адміністрації, спираючись на США, отримати незалежність, а також намаганнями **«стримувати Китай за допомогою Тайваню»**. Китай прагне мирного возз'єднання, проте вживатиме рішучих заходів, якщо «сепаратистські сили на острові перетнуть червону лінію».